שבועי
קו עיתונות
926

ויבכו את יוסף

נפרדים מהסבא: הרב יעקב ששון, הרב יצחק טולידאנו והרב עובדיה יוסף, מספרים על "הסבא" הפרטי שלהם – מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל / **חנני בלייך** ■ עם מלאות השבעה להסתלקותו של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל, אנו נחשפים לקשרי הידידות בין מרן הגר"ע יוסף זצ"ל לבין יבלח"א כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא / **שבתאי פוגל** ■ **תורת אבות:** בבית של אהבת תורה שלא ידעה גבולות צמח מרן הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצוק"ל / **חיים פרידמן**

מצורף לי: קול העיר השבוע השבוע השבוע השבוע השבוע קול העיר דתי צפוני דתי דרומי דתי בשרון

עם תום ימי השבעה למרן הגר"ע יוסף זצוק"ל, שוחחנו עם כמה מנכדיו של מרן • הם מספרים על דמות של סבא שלא השתעשע כמעט עם הנכדים – אלא בדברי תורה • "השמחה שלו הייתה לראות עוד נכד הצועד במסילה שהוא התווה", הם אומרים • על הפעם בה יצא מרן מחדרו וחזר לספרים 10 דקות בלבד אחרי שהלך לישון, על הפתקים שהיה רושם למלמדים של נכדיו, וגם: מדוע לא רצה מרן את הספות שהונחו מטעם המדינה בביתו?

"השתעשע עם הנכדים בדברי תורה". מרן הגר"ע זצ"ל מעיין באחת מהיצירות של "מלכות וקסברגר"

חנני בלייך

סבא קדישא

כשעם ישראל כולו איבד בשבוע שעבר את מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, בני משפחתו, בניו ונכדיו, איבדו אבידה כפולה. לא רק גדול בישראל שלא נראה מזה דורות ופוסק עצום, אלא גם אב המשפחה הגדולה שהנהיג אותה ברמה - בעיקר בנתינת הדוגמא לכל אחד ואחד מבני המשפחה.

בשיחות רוויות כאב, ימים לאחר פטירתו של מרן, ביקשנו מכמה מנכדיו של הגר"ע יוסף, לשתף אותנו בדמותו של מרן כפי שהשתקפה בקרב בני המשפחה, והנכדים הרבים.

"קודם כל, מרן השתקף בעינינו כילדים - כסבא שהיה יושב ולומד כל הזמן. מתי שהגענו הוא היה לומד, לא משתעשע איתנו", מספר הרב עובדיה יוסף הנכד, בנו של הרה"ג רבי דוד יוסף. "מצד שני, הוא כיבד כל נכד ונתן הרגשה כאילו הוא רק שלו. הילדה הקטנה שלי, בת 5 וחצי, אמרה לי אחרי פטירתו: מה, כעת לא נוכל לעלות לסבא להגיד שבת שלום ולקבל 'סטירה' וסוכריה? מזה ניתן להבין עד כמה גם הילדים הקטנים הרגישו מחוברים אליו. באופן אישי הרגשתי ממש קרוב למרן. הייתי עושה אצלו שבתות כבר מגיל 6. אני זוכר שפעם, בכיתה א' הייתי חולה, והוא שלח לי את הספר 'נפלאים מעשיך', ספר מעשיות כדי שיהיה לי מה לקרוא. לימים, נהייתי בעל הקורא אצלו בשבתות, ומידי שבת קראתי במחיצתו, כולל את הפרשות הקשות ביותר".

מרן הקפיד על כל הגייה, והורה לו דרך בקריאה. "הוא זה שלימד אותי לקרוא. בתחילה הייתי קורא והוא היה מעיר לי הערות, כל הערה בסבלנות - לא ח"ו כדי לפגוע. היה חשוב לו מאד הנושא של הדקדוק, היה אומר לי היכן יותר לנגן והיאך לבטא כל אות. אם אני יודע לקרוא די טוב בתורה כיום, זה בזכותו".

בתור ילד למדת עם הסבא הגדול?

"הייתי הולך אליו לשבתות ולומד אתו. אתה צריך לשאול את הרב'ה שלי בחיידר על הפתקים שסבא כתב על זה שחזר איתי על החומר – חומש ועוד. הרב'ה שלי מיסגר את הפתקים האלו. פעם, כשהצלחתי במבחן על פרשת נח, העניק לי את הספר 'לווית חן' עם הקדשה".

כשאנחנו שואלים האם אירע שהסבא הדריך את הנכדים בדרך העולה בית א-ל, אומר הרב עובדיה הנכד: "לסבא לא היה זמן מסוים שבו קרא לכל נכד וישב והדריך אותו. אבל בכל פעם שראה לנכון כזמן טוב להדריך ולכוון, היה קורא לנו הנכדים כל אחד בנפרד, יושב ומכוון אותנו".

מה לדעתך, כנכד, אפיין את הסבא יותר מכל? שאלנו. "כולם יציינו שהיה לו זיכרון עצום וידע בכל חלקי התורה שאין כדוגמתו, אבל לדעתי מה שאפיין אותו יותר מכל - היה עמל התורה. בשבעה על בנו, הרה"ג רבי יעקב זצ"ל, שוחחו עם מרן על המילה 'צ"ע' שנהוג לפרשה כ'צריך עיון'. מרן הגיב: הראשי תיבות האלו הם לא צריך עיון, אלא צריך עמל...

סבא קדישא

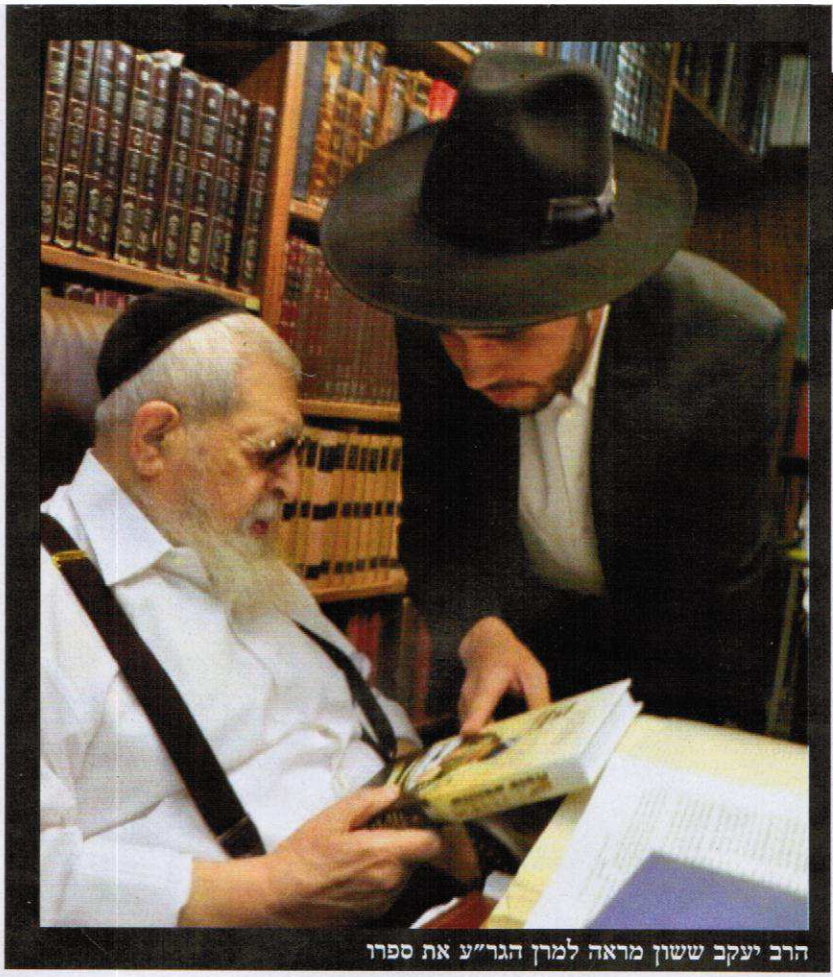

הרב יעקב ששון מראה למרן הגר"ע את ספרו

תברך אותי שאהיה תלמיד חכם, היה אומר: מה יש לברך? תלמד - תדע, לא תלמד - לא תדע. כל המוטו שלו בחיים שניסה להכניס לנו - ואני מקווה שהצליח - זה כל היום לשקוד על התורה. זו הייתה אהבת חייו, התורה הקדושה".

כשהוא מדבר על היחס של רבן של ישראל לנכדיו, הוא אומר: "יתכן שהיה מי מהנכדים שהרגיש שלוקחים לו את 'הסבא', אך אני באופן אישי זכיתי להיות קרוב אליו ולינוק ממנו. אני זוכר שאחרי שהרבנית מרגלית נפטרה, הוא החל למסור שיעור שבועי בנביא לכל המשפחה (במאמר מוסגר אציין שסבא ידע גם את כל התנ"ך על פה), ואז הוא השכיל לספר את סיפורי הנביא בשפה שהתאימה לכל נכד ונכדה מנכדיו".

"ניצול הזמן"

כשאנחנו מבקשים מנכד נוסף, הרב יצחק טולידאנו, בנו של חתנו של מרן הגר"מ טולידאנו לתאר לנו את המאפיין הבולט בעיניו בדמותו של מרן, הוא מיד אומר: "ניצול הזמן. ה'חפץ חיים' אומר בשם הגר"א על מה שנאמר 'שש אנוכי על אמרתך'..., ש'ששון' זו שמחה המהולה קצת בעצב. לכאורה הפסוק מסיים 'כמוצא שלל רב', אז למה זו שמחה המהולה בעצב? אומר הגר"א: כשאדם מגלה את העוצמות שיש בתורה ושהיא אין סופית - הוא מבין כמה אין לו סיכוי להגיע להכל, וזה ה'מהולה בעצב'. בזה אפשר להבין את הצער של מרן כשראה משהו שהוא לא מספיק 'ניצול הזמן'".

בנושא הזה, מספר לנו הרב טולידאנו: "כשנבחר סבא לרב הראשי לישראל, הוא והרבנית עברו מתל אביב לרח' ז'בוטינסקי בירושלים. אמי סיפרה לנו, שבפעם הראשונה כשהגיעו לבית, נכחה הרבנית שהמדינה שלחה להם ספות. סבא שאל את הרבנית: מה זה (לפני כן לא היו להם ספות)?, והיא הסבירה: ספה. שאל סבא: בשביל מה זה? והיא ענתה: באים הרבה אורחים, אז טוב שיהיה להם נח לשבת. נענה ואמר סבא: עשי לי טובה, תגידי לאחת הבנות שהתחתנו שתבוא ותיקח את זה. אני לא רוצה שזה יהיה פה. כששאלה מדוע, הסביר: ספה מיועדת למי שמגיע ורוצה לשבת ולא קם. ואילו אני רוצה שאלו שיגיעו יגידו מה שרוצים ומיד ילכו... עד כדי כך חשב על ניצול הזמן".

ועוד מעשה: "אחרי שאבי התחתן עם אמי, בתו של מרן, אז כמו כל בן-אדם, כאשר התגלתה בעיה קטנה כלשהי בדירה, הוא היה מסדר בעצמו. אבל אמי, שגדלה בבית כזה כמו של מרן, לא הייתה רגילה לזה. היא סיפרה על כך למרן, וסבא קרא לאבי ואמר לו: דע לך, כל זמן שיכולתי לקנות בחיים שלי בכסף - קניתי בכסף. אם אפשר להביא חשמלאי ולחסוך לך זמן אפילו חמש דקות, הרווחת בכסף הזה חמש דקות! עד כדי כך היה הניצול העצום של הזמן שלו.

"אבי שליט"א זוכר איך שמיד שאחרי החתונה שלו, אירע פעם שכולם חזרו מהצפון. כולם היו עייפים, וסבא אמר: אני הולך לישון ונכנס לחדרו. אבי עמד מחוץ לחדר ודיבר עם הרה"ג דוד יוסף. אחרי 10 דקות הם ראו פתאום את הרב יוצא מהחדר, וחוזר לארון הספרים. שאל אבי: מה קרה? אמר לו סבא: אני לא מסוגל לישון, מוקדם עדיין.

"אני לא יודע אם כולם יודעים שהרבנית הייתה יושבת ומחכה לו לילה-לילה כדי להכין לו כוס תה, ממש כמו שרש"י אומר 'ממתנת לבעלה' על מה ששואלת הגמ' 'נשים במאי קא זכיין'. בתור ילד היינו יושבים בבית סבא כל הזמן, וידענו שכשמגיעים לסבא - משחקים רק בחדר, ולא נכנסים לחדר של סבא, שהוא פשוט קודש קודשים. נכנסתי השבוע לבית וראיתי איך מפנים את הספרים מהשולחן, וזה היה שבר נוראי, שהמחיש שלא נראה עוד פעם את סבא. אך אמרה אמי? כבר לא יקרה שוב שנראה אותו, ושנעמוד לידו חצי שעה והוא לא יתייחס מפני שיהיה שקוע בספרים".

הרב טולידאנו מבקש לציין נקודה נוספת. "הרבה מדברים על הרגש שלו ואיך הרגיש כל אחד. על זה צריך להוסיף שסבא המחיש לעצמו כל מצווה שעמד לעשות. בתור ילד נכנסתי אליו פעם בליל פורים. בבית היו מתאספים בני המשפחה, והוא היה קורא לבנות את מגילת אסתר כשאחר כך חזר ללמוד. ישבתי שם, וסבא קרא את מגילת אסתר. כשהוא הגיע למילים: 'והעיר שושן נבוכה', הוא ממש התייפח בבכי מר, למרות שהוא כמובן ידע את סוף סיפור המגילה. כשהגיע ל'ויזעק זעקה גדולה ומרה', סבא זעק בכל קולו. זכיתי להיות אצלו פעמיים בליל הסדר בשנים האחרונות. היה מרתק לשבת ולראות כיצד הוא קורא את ההגדה לאט-לאט, ומסביר לעצמו ולסובבים, מספר סיפורים וממחיש את

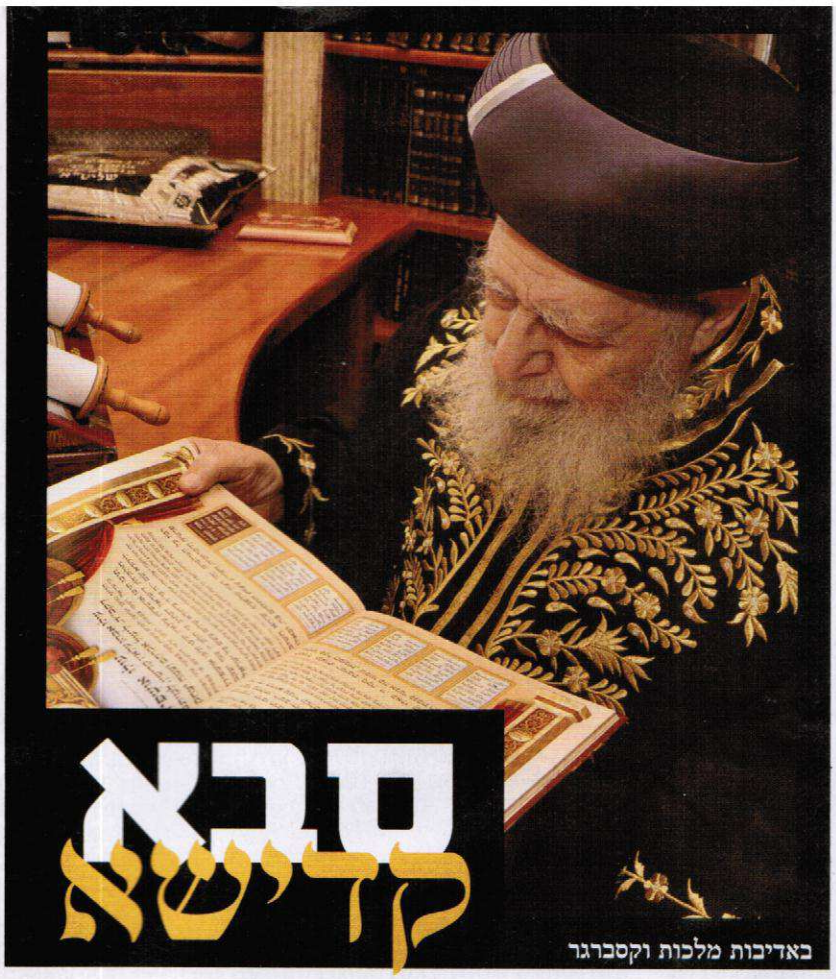

סבא קדישא

באדיבות מלכות וקסברגר

המכות. אבל כשהגיע לפיוט 'דיינו', אני חושב שזה היה השיא: הוא קרא את זה והמחיש לעצמו בידיים. כאשר אמר 'אילו שקע צרינו בתוכו', הדגיש עם הידיים כיצד היה הקב"ה משקיע אותם. כשאמר 'אילו העבירנו בתוכו בחרבה', הזיז את היד והדגים. בהמשך, כשאמר 'אילו נתן לנו את התורה', הרים את ההגדה ונענע אותה... הוא ממש התרגש והיה 'חי' כל דבר. בתשעה באב הוא היה בוכה ומתייפח, ומאידך בשמחת תורה - היה לוקח את הפיוטים, אומר אותם ומסמן לעצמו את הפירוש שלהם בידיו. המחשת המצוות אצלו הייתה מיוחדת".

הגר"ע, מספר נכדו, היווה דוגמא לנכדים, אך הדגיש להם בכל הזדמנות שאת הכל קנה בעמל רב. "לפני כ-10 שנים הוא אמר לנו שיש לכל אחד סיכוי להגיע להיות 'הרב עובדיה'. מדברים על כך שלמרן היה זיכרון צילומי, פינומנלי. הוא עצמו אמר לנו אז: דעו לכם שזה לא נכון. דעו לכם שהסוד של הזיכרון שלי, הוא שכל דבר שלמדתי - הבנתי עד הסוף. ירדתי לחקר ההלכה מהתחלה ועד הסוף, וכשמבינים עד הסוף - זוכרים.

"אני בתור נכד מעיד שהוא לא זכר לא שמות של נכדים ולא פרצופים של נכדים. בכל פעם היינו צריכים להציג את עצמנו שוב, סבא זה אני, פלוני. באירוסין של הבת של הרה"ג משה יוסף היו הרבה בחורים מהישיבה בה למדתי, והרגשתי אז לא נעים מכך שאני צריך להציג את עצמי לפני סבא לפניהם. כל מה שהוא לא רצה לזכור - לא זכר, ממש לא 'זיכרון צילומי'. רק דבר אחד עמד לו בראש: תורה, תורה ותורה".

"לא רק סבא"

על הרב יעקב ששון, נכדו של מרן שגם הוציא עליו עוד בחייו את ספר העובדות מחייו של הגר"ע (על ה-30 שנה הראשונות), 'אביר הרועים', אומרים הנכדים האחרים שהוא היה הנכד הכי קרוב למרן בלימוד התורה.

הרב ששון מספר לנו: "הייתי מדבר אתו הרבה בדברי תורה, כי אני לומד ביחווה דעת הסמוכה לביתו, והייתי מגיע אליו כל יום ואף שימשתי כמגיה של הספרים שהוציא סבא. הייתי בא ושואל אותו שאלות רבות.

"תוך כדי ההגהה למדתי ממנו הרבה. מרן היה איש שהייתה לו נשמה עצומה, ואני הייתי מרגיש שאני יושב ממש ליד ה'נודע ביהודה'. המיוחדות ביותר אצלו הייתה - ידיעת התורה בבהירות. הוא ידע את הש"ס בצורה בהירה, בסגנון גדולי האחרונים כמו תלמידי הגר"א".

מה הביא אותך להוציא ספר על מרן-סביך, עוד בחייו?

"זה אכן לא מקובל להוציא ספר על רבנים חיים, אבל לי היה עניין בהוצאתו דווקא כשהוא חי, כי הוא בא לתקן רושם שנוצר כבר על-ידי ספרים אחרים שיצאו על ידי עיתונאים ועוד. לבד מכך, גם הייתה לי מטרה שילכו לאורו של הרב גם בחייו. שיראו מי זה הרב ומהי תורתו. כשהספר יצא לאור, פחדתי ממנו מאד כי ידעתי שהוא לא אוהב שמוציאים עליו ספרים. פעם כעס על מישהו שהוציא עליו ספר ושאל: אתה עושה עליי מצבה כשאני חי? בפחד גדול הנחתי לפניו את הספר ואמרתי: סבא, את זה חיברתי לשם-שמים. באותו לילה הוא לא הרגיש טוב וקרא מעט, וביום למחרת קרא בו לפחות עוד כשעתיים והעיר לי הרבה הערות. מאז הוא ידע שאני כותב עליו, ואף סיפר לי הרבה דברים. אחת ההערות שהעיר לי על הספר, למשל, לא הייתה בדבר נכונותה של עובדה זו או אחרת, אלא העיר לי שלא הארכתי מספיק בשבחו של הרב משאש"...

כשאנחנו מדברים עם הרב ששון על מרן ועל קרבתו אליו כנכד, הוא אומר: "אני חושב שמבחינה מסוימת, לדבר על מרן כ'סבא', זה מגמד את דמותו הרמה. הוא אמנם היה סבא אלינו ונהנינו ממנו יותר מאחרים, בשל קרבתנו אליו, אך באמת ובתמים הוא אהב כל אחד מישראל כמו שאבא אוהב את בניו, חוץ משונאי הדת הגדולים אותם שנא בתכלית השנאה. אך את עם-ישראל, דתיים וחילוניים, אהב אהבת נפש. בכלל, היחס שלו לבני-אדם היה מיוחד מאד. סיפרה לי העוזרת הגויה בבית, מריה, שבכל בוקר סבא היה אומר לה בוקר טוב ושואל אם אכלה. אם לא, אז הוא לא היה אוכל, כי אסור לו לאכול לפניה. והיא אמרה לי: 'איזה אדם גדול הוא היה', והיא גויה...

"השמחה והתקווה שלו שלו מהנכדים, הייתה רק שנצליח. כשנכדו הדיין הרה"ג עובדיה יוסף טולידאנו שהיה מביא לו פסקים ומרן היה מצטרף לפסקיו, הוא והיה פשוט מאושר לראות שנכדו עולה במסילה הנכונה, וכן לגבי נכדים אחרים. כמו כל חייו, גם השמחה שלו בנכדים - הייתה רק דרך התורה".

■

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל העיד: "אני זוכר לפני 30 שנה שהרבי לקח

ונפשו קשרה בנפשו

הלימוד אצל המקובל רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל שהחל את קשר הידידות העז, השיעורים של מרן זצוק"ל בישיבת "תורה ואמונה", בקבוק היין שנשלח ע"י כ"ק האדמו"ר שליט"א לבית החולים הדסה בערב ראש השנה האחרון, שיחת הטלפון האחרונה בה נפרדו שני המנהיגים זה מזה, ההערכה ההדדית בין השניים במשך עשרות שנים, הריקוד המיוחד בין השניים על הבמה בשבע ברכות האחרון בבעלזא ● עם מלאות השבעה להסתלקותו של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל, אנו נחשפים לקשרי הידידות בין מרן הגר"ע יוסף זצ"ל לבין יבלח"א כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא

קשר הדוק היה למרן הגר"ע יוסף זצ"ל עם להבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א. הקשר העז עם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א החל בתקופה בו למד מרן הגר"ע זצ"ל בישיבת המקובלים אצל המקובל הגאון הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, והמשיך במשך כל השנים כאשר הגר"ע זצ"ל מסר נפשו לארגון הידברות ומוסדות התשובה "תורה ואמונה" ו"צהר" בכל כוחו ומאודו, וכפי שכ"ק מרן שליט"א התבטא במהלך ההלוויה וביום פטירתו על הכבוד הרב שכל עם ישראל הגיע לחלוק להגר"ע יוסף זצ"ל ואמר כי אותם האלפים הצועדים אחר מיטתו, הם אותם אלו שבמסירות נפש ובשיעוריו התורניים זכה להחזיר בתשובה ולקרב לאביהם שבשמיים במשך כל שנות חייו.

מרן שליט"א הדגיש כי מעבר לגדלותו העצומה של הגר"ע בתורה ובהלכה זכה גם לעסוק בקירוב רחוקים. והוסיף כי עוד בשנים עברו, הטריח את עצמו במסירות נפש מדן ועד באר שבע, הכל בשביל להשיב לבבות עם ישראל לאביהם. את כל כוחו השקיע בעניינים הללו מה שמסביר את האהדה והערצה לה הוא זוכה בכל שדרות הציבור.

הגר"ע יוסף זצ"ל השתתף בכל האירועים המרכזיים בחצר הקודש בעלזא מזה שנים רבות וכמים פנים אל פנים השתתף כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א באירועים מרכזיים וציבוריים שנערכו בראשותו, בערב ראש השנה השנה כשהיה מאושפז בביה"ח שלח מרן שליט"א בקבוק יין ודבש עם הר"ר חיים מרדכי פריד הי"ו יו"ר ארגון 'סעד ומרפא' שהיה איש הקשר בעשור האחרון בין בית האדמו"ר שליט"א לבית מרן הגר"ע זצ"ל נשיא מועצת חכמי התורה.

לאחר כשעה ביקש מרן הגר"ע זצ"ל בפתאומיות שרוצה לשוחח בטלפון עם מרן שליט"א. מרן זצ"ל הודה לו נרגשות על שמתפלל עליו תמיד וביקש שיכוון עליו בתפילות בר"ה. כ"ק האדמו"ר איחל לו רפואה שלימה ואריכות ימים וברכת השנים, והיה זה מעין שיחת פרידה בבכי רב על הקשר העז שנוצר בין שני המנהיגים.

...במכונית הביתה כאשר היה גשם חזק, ומאז נקשרה נפשנו"

מרן הגר"ע זצ"ל בשיחה עם תלמידי ישיבת "תורה ואמונה" בראשית דרכה

"במה אקדם פני קודשו"

במעמד סיום הש"ס שנערכה בחודש מנחם אב תשע"ב אחזה התרגשות רבה בקרב אלפי החסידים עת נכנס מרן הגר"ע יוסף זצ"ל ל'גרויסע שטיב' - היכל הטישים של חסידות בעלזא הנמצאת בבנין המרכז העולמי, אשר טרח והגיע להשתתף במעמד הסיום בבעלזא כאות הוקרה שכ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א השתתף במעמד סיום הש"ס המוני שהתקיימה באצטדיון טדי שבועיים לפני זה.

בהיכנסו אל האולם הגדול הורה האדמו"ר לשיר ניגונים מיוחדים לרגל בואו, לאחר שכובד בשתיית לחיים נשא הגר"ע דברי ברכה ותורה בשבח לומדי התורה ומסיימי הש"ס, והקשר שבין עם ישראל הנקראים בנים למקום להקב"ה, בסיום דבריו אמר: "אשרי חלקכם ומה נעים גורלכם שאתם מסתופפים בצילא דמהימנותא אצל רבינו הקדוש שאני מוקירו ומחבבו מאוד, שה' יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, ובשם השם נעשה ונצליח להגדיל תורה ולהאדירה, חזקו ואמצו בלימוד התורה, המקום הזה בבית המדרש הקדוש, בו לומדים תורה לא רק שעה אל כל היום, מאות באים ולומדים תורה ועושים נחת רוח לבוראו למי שעמלו בתורה, הקב"ה יגן עלינו להפר את עצת אויבינו, תבורכו מפי עליון ותזכו לכל הברכות, 'כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים', 'ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום' ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום'. לאחר דבריו הנלהבים ליווהו האדמו"ר שליט"א בצאתו מהאולם.

בשמחת בית בעלזא שמחת נשואי נכד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שהתקיימה בחודש סיון היה האירוע הציבורי המרכזי והאחרון שהשתתף הגר"ע יוסף זצ"ל בו התכבד לשאת דברי ברכה, בהם הורגש קשר הידידות העמוק ורב השנים בינו לבין מרן שליט"א.

בדבריו אמר מרן זצ"ל: "במה אקדם פני קודשו של מורנו ורבנו האדמו"ר שיחיה!ויאריך ימים, איך מקרב אחינו הספרדים, מחזיר אותם בתשובה. כמה כעת מסתופפים בצילו, יאריך השם ימיו בטוב ושנותיו בנעימים,

יראה בשמחת כל צאצאיו, יהיה בסימן טוב ובמזל טוב לאורך ימים, שובע שמחות, שמחה אחר שמחה, גילה אחר גילה, לזכות הרבים, פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. יבורך מפי עליון בשמחת כל צאצאיו, יברך אתכם השם ככם אלף פעמים".

"מוסיפים תורה בישראל"

כשישב מרן הגר"ע יוסף זצ"ל שבעה על פטירת בנו הרה"ג רבי יעקב יוסף זצ"ל ניחמוהו האדמו"ר שליט"א וניכר הקשר העז בין שני המנהיגים.

בנו הרה"ג ר' אברהם יוסף שליט"א אמר: 'האדמו"ר מבעלזא הקים כבר לפני קרוב לשלושים שנה מסגרת של ישיבה בשם 'תורה ואמונה' לחוזרים בתשובה, הייתי שולח אז הרבה בחורים לישיבות ולכוללים והיו מקבלים אותם בחום ובאהבה, הפכו אותם להיות כולם בחורי ישיבות ואברכי כוללים'. הגר"ע הגיב - 'מי כמוהם מוסיפים תורה בישראל'.

הגר"א יוסף המשיך ואמר: 'הם התחילו עם קבוצה של בקושי עשרים

הריקוד המשותף בשבע ברכות האחרון בחצר בעלזא

איש, בן פורת יוסף עלו למאות, משפחות של החסידים מכניסים אותם לבתיהם ומכניסים בהם טעם של שבת.

הגר"ע יוסף התבטא בכאב על הקמת הממשלה הרעה: "רבינו, ידידינו, אוהבים את כבודו, אם יש לכם יד אצל אנשי שלטון לדבר על ליבם שעכשיו הזמן להם שישפיעו בכל כוחם לבטל את הגזירות. כ"ק האדמו"ר הגיב: "שיחזרו בתשובה". הגר"ע המשיך: "צריך לדחוף שידברו על לבב שיעשה מה שאפשר, כבוד הרבי יש לו השפעה למעלה, כבודו אומר מילה אחד ובשמים מכריזים עליה, כל מילה ומילה שמגיע למעלה מלטשים אותו כמו מרגלית וישולחים אותו בחזרה למטה שישפיע'.

הגר"ע: "שהרבי יאריך ימים ושנים בטוב ובנעימים - אני זוכר לפני שלושים שנה שהרבי לקח אותי במכונית הביתה כאשר היה גשם חזק, זה לאחר שהיינו אצל הרב שרעבי זצ"ל ומאז נקשרה נפשנו". ■

מסירות נפש ואהבה לכל יהודי

"לא היה אצל מרן זצוק"ל דבר יותר חשוב מלקרב רחוקים", מספרים ראשי ארגון צהר לקירוב רחוקים שע"י חסידי בעלזא שזכו לעידוד וקרבה מיוחדת ממרן זצ"ל שהחשיב מאד את פעילותם. נזכרים בערגה בשיעוריו ושיחותיו של מרן בישיבת "תורה ואמונה" לפני כארבעים שנה.

מוסדות התשובה שע"י חסידי בעלזא שהקים כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א היו מאז ומתמיד קרובים לליבו של פאר הדור מרן הגר"ע זצוק"ל. ברוב הערכתו למפעלי הקירוב וקשרי הידידות המופלאים רבות בשנים בין מרן הגר"ע ובין יבלחט"א כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא, אחת הישיבות הראשונות בארץ לחוזרים בתשובה שהקים מרן האדמו"ר שליט"א, אולי הוותיקה שבהם "תורה ואמונה" זכתה במשך קרוב לארבעים שנה לעידודו ולתמיכתו הקרובה באופן מעורר התפעלות של מרן זצוק"ל.

"במשך שנים היה מרן זצוק"ל מקרב את תלמידי הישיבה באופן חריג", בוגרי "תורה ואמונה" מתרפקים בערגה על השיעורים והשיחות שמרן זצ"ל הגיע לעיתים קרובות למסור בישיבה והחיבה שהרעיף עליהם". "במקום שאתה מוצא גדלותו, אתה מוצא ענוותנותו", מרן הגר"ע זצוק"ל שהיה עסוק במרומי כתיבת ספריו ההלכתיים, ירד בפשטות אל הבחורים שאך זה התחילו את לימודי היהדות ובשפת לשונו הייחודית חיבב עליהם את היהדות והחדיר בהם את אור התורה, רומם אותם וחיזק במתק לשונו.

"כשהיינו מגיעים למרן זצוק"ל שביקש לראות מקרוב את פעילותינו", נזכרים ראשי ארגון צהר, "ראינו שאין אצלו דבר חשוב וקרוב לליבו מאשר לקרב את אחינו הרחוקים, דברי העידוד היו עצומים, הוא התעניין איך בדיוק אנו פועלים והתערב בפרטים הקטנים, ראינו איך ליבו שמח כשראה את תוצאות הסמינרים והפעילות, כמה התקרבו כמה החלו לשמור תורה ומצוות וחלילה להיפך, כמה הצטער על אלה שלא זכו עדיין להתקרב.

כשהגיעה משלחת של הנהלת צהר בשליחות קודש מכ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א, בקשר לפעילות המחלקה לקירוב קרובים, הפועלת בקרב (נושרים) בני נוער מבתים חרדים שנפלטו מהמסגרות, ראינו את כאבו על פניו, איך הצטמרר איך היה לו קשה כששמע על הנושא הכאוב, באהבתו ובחמלתו הרבה נרתם אישית לנושא כאילו מדובר בבעיה אישית שלו.

כאשר מרן הוזמן לכנסי חיזוק שע"י ארגון צהר הגיע למרות חולשתו. בפרט בכנסים לאלפי בני נוער שהיו זקוקים במיוחד לדברי החיזוק וההתעוררות שלו, למרות חולשתו בשנים האחרונות ובגילו המופלג, והמאמץ האדיר שהיה כרוך בהגעתו, כשהגיע לאולם, כל הנוכחים ראו כיצד מרן התאמץ ממש במסירות נפש לצעוד עד לבמה.

"עם הסתלקותו, נחתם פרק של הרבצת והפצת תורה בקרב העם שבשדה, של אהבת ישראל ללא גבולות, של דאגה לדורות הבאים, של מסירות נפש לכל יהודי באשר הוא. פרק שהטביע את חותמו ונתן את השפעתו לשעה ולדורות", אומרים בצער ראשי הארגון.

בסולם יעקב

רבי אפרים כהן זצ"ל במסירת שיעור בישיבת פורת יוסף. מרן זצ"ל יושב מימין

בבית של אהבת תורה והערכה ללומדי התורה התחנך מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל ■ סבו, רבי עובדיה יוסף הי"ד, נרצח ע"י פורעים ערבים במרכז בגדד ■ בפדיון הבן של מרן שהתקיים ביום בו הסתלק בנו של מרן הבן איש חי זיע"א, השתתפו כל חכמי וגאוני בבל שהגיעו היישר מההלוויה לסעודת פדיון הבן ■ אביו, חכם יעקב עובדיה, שנמנה אף הוא עם לומדי בית המדרש "זליכא" בבגדד התבקש על ידי רבני הישיבה להשגיח היטב על בנו ■ אמו, מרת גו'רג'יה, ע"ה הקריבה מעצמה בכדי שבנה יוכל להגות בלימוד התורה ■ בהגיעו לכתר תורה, עת קיבל את תפקידו הרבני הראשון, ביקש מרן זצ"ל להמתין עד שאימו תבוא, רק אז הסכים ללבוש את מעיל הפראק הרבני ■ תפארת בנים אבותם

מרן זצ"ל ביום חתונתו

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל נולד בשנת תרפ"א כבן בכור לאביו רבי יעקב עובדיה ולאמו מרת ג'ורג'יה ע"ה. בהגיעו לגיל 30 יום, יום הפדיון, נסתלק לבית עולמו הגאון רבי יעקב חיים זצ"ל, בנו של מרן הבן איש חי זיע"א.

בסיומה של ההלוויה הגדולה, בה השתתפו כל גדולי בבל, הכריז רבי יעקב עובדיה, אביו של מרן הגר"ע זצ"ל, כי כל משתתפי ההלוויה מוזמנים לסעודת פדיון הבן שתתקיים בביתו. וכך, מיד לאחר שנטמן בנו של מרן הבן איש חי, הגיעו ההמונים לסעודת פדיון הבן של מרן הגר"ע שנפדה ע"י המוקבל רבי אפרים הכהן זצ"ל, אביו של הגאון רבי שלום כהן, ראש ישיבת "פורת יוסף".

למעשה, שם משפחתו של מרן הגר"ע יוסף, לא היה יוסף כי אם עובדיה, שכן יהודי בבל נהגו לקרוא בשם האב ולא בשם המשפחה. זקנו של מרן הגר"ע יוסף, נקראו אף הוא בשם הרב עובדיה יוסף. אביו של מרן נקרא בשם

צמח מרן הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצוק"ל

חיים פרידמן

התמונות באדיבות "יום ליום"

רבי יעקב עובדיה. אולם מרן, לאחר שהתיישב בארץ ישראל, גמר אומר בליבו ששם משפחתו יהיה כשמו השני, וכך במקום להיקרא בשם "עובדיה יוסף עובדיה", החליט להיקרא בשם "עובדיה יוסף".

סבו של מרן, אשר אף הוא נקרא רבי עובדיה יוסף הי"ד, נרצח על קידוש ה', בידי צורר ישמעאלי במרכז העיר בגדד. בנו, רבי יעקב עובדיה, אביו של מרן, היה אז בגיל מצוות. אחת המשפחות בבגדד לקחוהו לבן וגידלו אותו עד שהגיע לפרקו ונישא עם בת דודו מרת גורג'יה (יפה) עליה השלום, אישה משכלת ויראת אלוקים, ממשפחת רבנים מיוחסת בישראל.

תחילה התגוררו רבי יעקב ומרת ג'ורגיה בשכונת "באב א שרגי", השוכנת על גדתו המערבית של נהר החידקל.

כל עוד התגוררו בבגדד, היה רבי יעקב עובדיה לומד בבית המדרש "זליכא" שם למדו כל גאוני בבל. גם לאחר שעלו לארץ ישראל, כאשר היה מרן הגר"ע זצ"ל בן ארבע שנים, המשיך אביו רבי יעקב לשקוד על התורה בבית המדרש "מנחת יהודה" בירושלים, שם למד תורה מפי רבי סלמאן חוגי עבודי ז"ל, שקודם עלותו לארץ ישראל, שימש כאב בית דין בבגדד וכן מפי הגאון רבי צדקה חוצין זצ"ל.

לבד מעיסוקו בלימוד התורה, היה רבי יעקב מזכה את הרבים בשיעוריו ודרשותיו. באותם ימים אף הקים ישיבה לבעלי בתים באים בימים שיצאו לפנסיה, וטרח הרבה בגיוס כספים לכלכלתם, ובסידור שאר עניני הישיבה. בזכות הנהגתו הישרה, נודע כאיש נכבד מחשובי קהל עולי בבל, וממונה כגבאי ההקדשות שלהם.

בפרט נודע בדבקותו בעניני צדקה וחסד, בשמחת חתן וכלה ובניחום אבלים. וכך רגיל היה תמיד ללכת לבתי אבלים, להשמיע בפניהם דברי תנחומים, דברי תורה והתעוררות כחכמתו, ברגשי קודש מלאים זיו ומפיקים נגה.

רבי יעקב אהב תורה בכל נפשו, עד כי זכה וכינויו בפי מכריו בתוככי ירושלים היה, "חכם יעקב גלה", על שם הפיוט "גלה גלה זיו הודי" שרגילים בני בבל לשיר בשמחת תורה, כיוון שבהגיע חג שמחת תורה היה מפזז סביב ספרי התורה בשמחה עצומה לכבודה של תורה.

בבית זה של אהבת תורה גדל מרן זיע"א. באותם ימים, קשיי הפרנסה היו עצומים. ולפיכך ביקש רבי יעקב מבנו בכורו לסייע בפרנסת הבית. אולם אמו של מרן, מרת ג'ורג'יה ע"ה, שראתה עד כמה חשקה נפשו של מרן זצוק"ל להגות בכל רגע פנוי בתורה הקדושה, הייתה קמה מוקדם מהרגיל, בכדי לעשות את המטלות במקום בנה ובלבד שבנה רבי עובדיה יוכל לשקוד על לימוד התורה.

מרן זצ"ל שראה עד כמה נחת רוח נגרם לאמו בכל עת שעסק בתורה, היה דואג לשמח אותה בכל הזדמנות. ובאחד האירועים, כאשר נכנס לתפקידו

הרבני הראשון והוצרך ללבוש איצטלא דרבנן, את מעיל הפראק, ביקש להמתין עד שתבוא אימו, כיוון שידע שדבר זה ישמח אותה עד מאד. ובאמת, כפי שהעידו על כך בני המשפחה, בראות האם את בנה, מחמד נפשה, מתעטר בכתר של תורה, דמעות של שמחה עמדו בעיניה.

גם בהקדמה לספרו הראשון משו"ת "יביע אומר" טרח מרן זצ"ל להדגיש את דאגתה של אמו שיוכל לשקוד על מבועי התורה. וכך כתב מרן בהקדמה לספרו: "יהי רצון שחיבורי יביע אומר יעלה לרצון ולנחת רוח לפני השם יתברך, לעילוי נשמת מרת אמי גורג'ייה בת ג'חלה עליה השלום, אשר מידה היתה זאת לי להגיע עד הלום. וחמין ושמן שסכתני בילדותי הן שעמדו לי בימי זקנתי (חולין כד:). תהיה נפשה צרורה בצרור החיים עם נשים צדקניות ותעמוד לגורלה לקץ הימין".

אחר פטירת מרת אמו ע"ה, אירע דבר פלא. בכל יום ויום מימי השלושים אחר פטירתה, היתה באה יונה אחת וישבת על אדן חלונו של הרב, ועם תום השלושים התעופפה ולא יספה שוב אליו עוד. הרב לא סיפר אודות היונה דבר ומכאן נשכח הסיפור מלב. אולם לאחר שנים, בשנת התשכ"ח, כאשר נתמנה מרן זיע"א לכהן כרב הראשי לתל אביב, נכנסה שוב יונה אחת לבית הכנסת הגדול בעיר בזמן ההכתרה, נעמדה על קרנות התיבה, כאילו הקשיבה לקול הרב מדבר לפני המון קהל רב, ועם סיום דבריו נסתלקה היונה ולא שבה עוד. אחר כך, סיפר מרן לקרוביו, שהיתה זו נשמת אמו ע"ה, שבאה שם לראותו בגדולתו.

משתעשע עם גאוני בבל

בשנת התרפ"ה, השנה בו עלו הוריו של מרן זצ"ל לארץ ישראל, היה מרן בן ארבע בלבד. בשנים הראשונות בארץ ישראל למד מרן אצל חכמי ירושלים ובראשם רבי אפרים הכהן זצ"ל שאף היה גר בשכנות עימם עוד בהיותם בבגדד.

לאחר מכן הוכנס ללמוד בת"ת "בני ציון" שם התבלט מעל כל בני גילו. שקידתו העצומה בלימוד הפתיעה את מחנכיו שניבאו לו גדולות.

בהיותו בן חמש וחצי התרחשה בירושלים רעידת אדמה שגרמה להתמוטטותם של 300 בתים. מרן זצ"ל שהה באותה עת בבית המדרש של ישיבת "שושנים לדוד", שם למד באותה שעה המקובל רבי יעקב חיים סופר זיע"א בעל ספר "כף החיים". גם בית המדרש נפגע ברעידת האדמה ומרן לא

מרן זצ"ל עם אביו חכם יעקב ז"ל

בסולם יעקב

ידע את נפשו כאשר הבין שמדרגות בית המדרש נפלו ואין דרך חילוץ מהמקום. עוברים ושבים שנחלצו לעזרתו של בעל "כף החיים" חילצו אף את הילד הקטן אשר בשם עובדיה יוסף כונה, וכך ניצלו חייו של מרן זצ"ל. על אף הפחד הגדול מפני האסון, כאבו של מרן היה על דבר אחד: ספר התנ"ך שאיתו הגיע לבית המדרש אבד ברעש האדמה ואיננו. על כך הצטער זמן מה. עד כדי כך היה מחובר לתורה.

בסוף שנת התר"צ, כשהיה הרב בן תשע וחצי שנים לערך, ועוד היה לומד בתלמוד תורה בני ציון בשכונת הבוכרים, כבר נחשב לחריף מבין כל ילדי התלמוד תורה, כשכל עסקו אך ורק בלימוד תורה ועניני מוסר ויראת שמים.

בשנת התרצ"א, לקחו אביו, רבי יעקב ז"ל, לעיר מולדתו היא בגדאד שבבבל, כי הלכו לראות פני אבי זקנו שעוד היה בחיים. את המסע לבבל עשו מרן ואביו דרך דמשק ומשם לבגדד.

אולם עבור מרן זצ"ל, הייתה זו ארץ זרה, כיוון שעזב את בגדד בהיותו בן ארבע שנים. עם הגיעו לבגדד בירר קודם כל היכן ממוקם בית המדרש "זליכא" ומשהגיע לשם, פתח את הגמרא והחל ללמוד.

בני הישיבה השתוממו למראה הילד הקטן הלומד גמרא, כיוון שבבגדד לא הורגלו בלימוד הש"ס והפוסקים, אלא מגיל 15 שנים. משראו זאת בני הישיבה הביאוהו אל אב בית הדין רבי סלמאן ובפני רבי צאלח כדורי ורבי נסים כדורי ושאר רבני הישיבה. משבחנו את הילד וגילו את בקיאותו העצומה בלימוד הגמרא, והבינו כי בפניהם עומד עילוי אשר עתיד להאיר את עיני עם ישראל בתורתו, קראו לאביו רבי יעקב והזהירו שישגיח על בנו שיהיה שקוע בלימוד התורה. באותה שנה, הזמינו גאוני וחכמי בבל את רבי יעקב ובנו לסעודת פורים עם גדולי תלמידי החכמים אשר בבבל.

סעודת הפורים הזו הייתה למעשה פרידה מרבי יעקב ומבנו עובדיה יוסף הצעיר ששמו החל להתהלך לפניו. מיד לאחר חג הפורים שב רבי יעקב עם בנו לארץ ישראל.

עם הגיעם לישראל, הוכנס שוב מרן לת"ת בשכונת הבוכרים, אולם המלמדים עמדו על כך שעל אף שגילו של מרן רק עשר שנים, הגיע הזמן להעבירו ללמוד בישיבה יחד עם נערים הגדולים ממנו בשנים, כיוון שהיקף ידיעותיו גדול משל שאר התלמידים בכיתה. כך הגיע מרן בגיל אחת עשרה שנים לישיבת "פורת יוסף", שם למד במשך שש עשרה שנים ברציפות מחורף שנת תרצ"ב ועד שלהי שנת תש"ז, עת נקרא לכהן כאב"ד של מצרים וכרבם של יהודי קהיר, והוא בן 27 שנים בלבד.

בעת לימודיו ב"פורת יוסף" היו רגילים כולם לקום באשמורת לעבודתם וללמוד משעות הבוקר עד שעות אחר הצהרים. או אז היו פונים למלאכתם ולמחייתם. גם מרן זצ"ל היה מסייע לאביו בשעות הערב והיה מגיע לחנותו. אולם מכיוון שחשק נפשו בתורה, היה מביא עימו מרן ספרים לחנותו של אביו והיה ממשיך להגות בלימוד התורה.

באותם שנים, בקומה שמעל חנותו של רבי יעקב, התגורר הגאון רבי ששון לוי זצ"ל, מחכמי בבל, חסיד וקדוש, שהיה רגיל ללמוד בנגינה ובהתלהבות והיה קול תורתו מגיע עד לחנות. מרן זצ"ל היה מצטער עד מאד על כך שאינו יכול אף הוא להגות אך ורק בלימוד התורה. עד שמן השמים סייעו בעדו, כאשר אביו השאירו לבדו בחנות, וכששב הבין, שבכל רגע פנוי משקיע בנו בלימוד ובזמן הזה, היו מנצלים עוברים ושבים, אינשי דלא מעלי, ומעלימים דבר או שניים מהסחורות אשר בחנות. או אז הבין רבי יעקב כי אין זו מלאכה הראויה לבנו ופטרו מלסייע בפרנסת הבית ושלחו ללמוד בישיבה מבוקר ועד הערב שיתגדל ויתעלה בלימוד התורה.

עם אהבת התורה הזו, עם ההערכה העצומה ללימוד התורה, צמח מרן הגר"ע יוסף, כשהוא משקיע את כל חייו, כל רגע פנוי, כל דקה וכל שניה בלימוד התורה. התורה הפכה לחלק ממנו והוא הפך כל כולו לתורה. ספר תורה שהילך בינינו והאיר עיני כל עם ישראל בתורתו. עד שביום שני שעבר כבו המאורות ונסתלק מאיתנו המאור הגדול, שעוד רבות ידור ויסופר על גודל שקידתו בתורה, ממש עד לימיו האחרונים. ■